

Kuvittanut
RIIKKA JÄNTTI

ANNI SWAN

JÄNIS Vemmeläären

SEIKKAILUJA

WSOY

Jänis Vemmelsäären seikkailuja J. C. Harrisin ”Uncle Remus” -tarinoiden mukaan.

Suomentaen kertonut © Anni Swan 1911,
Anni Swanin oikeudenomistajat ja WSOY 2015
Kuvitus © Riikka Jäntti ja WSOY 2015
Graafinen suunnittelu Riikka Turkulainen

ISBN 978-951-0-40900-8

Painettu EU:ssa

ANNI SWAN

JÄNIS
Vemmeläären

SEIKKAILUJA

Kuvittanut

RIIKKA JÄNTTI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

LUKIJALLE

Tarinat Jänis Vemmelsäären seikkailuista ovat kotoisin Yhdysvalloista. Ne ovat syntyneet Etelävaltioiden orjien keskuudessa, ja muuan Harris-niminen amerikkalainen on yhdistänyt tarinat yhdeksi kokonaisuudeksi. Tuhannet pienet mustat lapset ovat huutaneet ilosta ja taputtaneet käsiään kuunnellessaan juttuja Jänis Vemmelsäären hassunkurisista kepposista. Mustaihoiset äidit ovat kertoneet niitä pienokaisilleen, nämä ovat kasvaneet suuriiksi ja ovat taas puolestaan kertoneet niitä omille pikkupojilleen ja tytöilleen. Ja niin ne ovat kulkeneet sukupolvesta toiseen kunnes viimein saapui J. C. Harris, joka kirjoitti ne muistiin. Ne painettiin ja levisivät kautta maailman valkoihoistenkin lasten luettaviksi.

Jänis Vemmelsääri, tarinoiden sankari on yhtä ovela kuin eurooppalaisten tarinain Kettu Repolainen, mutta hän on hyvänsävyisempi. Hän tekee mielellään kepposia ja nauttii niistä, mutta hän ei ole ilkeä. Kettu Repolaista hän mielellään petkuttaa ja pitää pilkkanaan. Kettu puo-

lestaan ei ole viekas veijari, kuten esimerkiksi suomalaisissa eläintarinoissa, vaan pikemminkin hiukan yksinkertainen otus, joka lakkaamatta on Jänis Vemmelsäären narrina.

Kun nämä tarinat nyt joutuvat Suomenkin lasten käsiin, toivon, että ne tuottavat heille iloa ja huvia. Ja niitä lukiessanne muistakaa, pienet ystävät, että niistä saatte kiittää orjaraukkoja, jotka raskaassa työssä niillä ilahduttivat toistensa mieltä.

Ammi Swan

SUOMENTAJA

TERVAPÖPÖ

Eräänä päivänä Kettu Repolaisen mieleen juolahti sukkela tuuma. Hän otti tervaa ja sekoitti siihen vähän tärpähtiä. Sitten hän muovaili ihmeellisen ukon, jolle hän antoi nimen Tervapöpö. Kun se oli valmis, hän pystytti sen tien viereen ja kätkeytyi itse pensaikkoon nähdäkseen mitä tapahtuisi. Eipä aikaakaan kun jo Jänis Vemmelsääri tulla loikkii pitkin tietä: hyppis, koppis, hyppis, koppis. Kettu Repolainen oli piilossa. Jänis Vemmelsääri hyppätä hyppeli, kunnes huomasi Tervapöpön, ja silloin hän kohosi kummastuneena takajaloilleen. Tervapöpö tuijotti häneen ja Kettu Repolainen oli piilossaan.

– Hyvää huomenta, sanoi Jänis Vemmelsääri. – Kaunis ilma tänään.

Tervapöpö ei vastannut sanaakaan, ja Kettu Repolaista alkoi naurattaa.

– Mitä kuuluu? kysyi Jänis Vemmelsääri.

Kettu Repolainen vilkutti silmiään viekkaasti, mutta Tervapöpö ei vastannut sanaakaan.

– Mikä sinua oikein vaivaa? kysyi Jänis Vemmelsääri taas. – Oletko kuuro? Siinä tapauksessa voin huutaa kovemmin.

Tervapöppö oli ääneti, ja Kettu Repolainen makasi pensaikossa.

– Sinä olet toden totta hölmö, sanoi Jänis Vemmelsääri.
– Kyllä minä sinut parannan, sen totta maar teenkin.

Kettu Repolainen nauraa hihitti itsekseen, mutta Tervapöppö ei vastannut sanaakaan.

– Kyllä minä sinulle näytän, kuinka kunniallisia henkilöitä kohdellaan, sanoi Vemmelsääri. – Ellet heti paikalla ota hattua päästäsi ja sano ”hyvää päivää”, niin läimäytän sinua korvalle.

Tervapöppö seiso i ääneti, ja Kettu Repolainen makasi piilossaan.

Jänis Vemmelsääri torui vielä hetken aikaa, mutta kun Tervapöppö ei vastannut yhtä ainoatakaan sanaa, hän kohotti viimein käpälänsä ja läimäytti Tervapöppöä poskelle. Mutta onkos kummempaa kuultu! Hän ei saanut käpälään sän enää pois, se oli tarttunut kiinni Tervapöppön tervaiseen poskeen. Ja siinä se pysyi.

– Jollet heti paikalla päästä minua irti, annan sinulle toisen korvapuustin, pauhasi Jänis Vemmelsääri, ja samassa hän läimäytti Tervapöppöä toiselle poskelle, ja plip! siihen jäi kiinni toinenkin käpälä.

Tervapöppö oli ääneti, ja Kettu Repolainen nauraa hihitti katketakseen.

– Päästä minut irti tai heitän sinut nurin niskoin, huusi Jänis Vemmelsääri, mutta Tervapöppö ei nytkään vastannut mitään.

Jänis Vemmelsääri hyppäsi molemmilla takajaloillaan Tervapöppön päälle. Mutta nyt hän ei enää päässyt liikkumaan mihinkään päin. Silloin Jänis Vemmelsääri uhkasi, että jollei Tervapöppö päästä häntä irti, niin hän puskee

tämän kumoon. Ja sitten hän puski ja hänen päänsäkin takertui tervaan.

Samassa Kettu Repolainen astui hiljakseen piilostaan esiin ja näytti viattomalta kuin äsken syntynyt karitsa.

– Mitä kuuluu, Jänis Vemmelsääri? hän kysyi. – Sinä näytät varsin hassunkuriselta tänään. Ja sitten hän heittäytyi pitkälleen maahan ja nauroi ihan katketakseen. Viimein hän nousi seisomaan ja sanoi:

– Luulenpa, että nyt olet vallassani, Jänis Vemmelsääri, luulen totta tosiaan. Sinä olet kuljeskellut täällä metsässä

keikistellen ja rehennellen, aivan kuin olisit itse eläinten kuningas. Ja sinä pistät nenäsi joka paikkaan, mihin sinulla ei ole mitään asia. Kuka sinun käski esimerkiksi tänään mennä hieromaan tuttavuutta Tervapöpon kanssa? Ei kukaan tämän taivaan alla. Mutta sinä vain hännystelemään Tervapöpöä, joka on sinulle aivan tuntematon. Siitä nyt sait ja siinä pysyt niin kauan kuin minä kerään puita ja oksia; minä näetkös aion keittää sinut päivällisruoakseni, kehui Kettu Repolainen.

Jänis Vemmelsääri alkoi puhua nöyrällä äänellä:

– Minusta on aivan yhdentekevää, mitä tahansa minulle teetkin, Kettu Repolainen, hän sanoi. – Mutta yhden asian sinulta pyydän: älä heitä minua tuonne orjantappurapensaikkoon. Paista minut, Kettu Repolainen, mutta älä heitä minua orjantappuroihin.

– Tulen sytyttämässä on paljon vaivaa, tuumi Kettu Repolainen. – Luulenpa että hirtän sinut.

– Hirtä minut niin korkealle kuin tahdot, Kettu Repolainen, sanoi Jänis Vemmelsääri, – mutta älä Herran tähden heitä minua orjantappuroihin.

– Minulla ei ole nuoraakaan, sanoi Kettu Repolainen, – luulenpa, että mieluummin hukutan sinut.

– Hukuta minut niin syvälle kuin tahdot, Kettu Repolainen, sanoi Jänis Vemmelsääri, – mutta älä, älä kulta Repolainen heitä minua tuonne orjantappuroihin.

– Täällä ei ole vettä lähistöllä, sanoi Kettu Repolainen.
– Luulenpa että nyljen sinut.

– Nylje minut, Kettu Repolainen, nylje, sanoi Jänis Vemmelsääri. – Revi silmät päästä, kisko korvat, katko jalat kaikki, mutta rukoilen sinua, Kettu Repolainen, älä heitä minua tuonne orjantappurapensaikkoon.

Tietysti Kettu Repolainen tahtoi tehdä juuri päinvas-
toin kuin Jänis Vemmelsääri pyysi, ja siksi hän tarttui Jä-
nis Vemmelsäärtä takakäpäliin ja heitti hänet suoraan or-
jantappurapensaikkoon. Jänis Vemmelsääri lensi siis aika
hyvää vauhtia pensaikkoon, ja Kettu Repolainen juoksi
uteliaana katsomaan miten hänen oli käynyt. Hetkisen
kuluttua hän kuuli jonkun huutavan häntä ja näki Jänis
Vemmelsäären istuvan pölkyllä pienen kummun harjalla
kaapimassa tervaa karvoistaan lastusella.

Silloin Kettu Repolainen huomasi tulleetensa pahoin pui-
jatuksi, ja Jänis Vemmelsääri hoilasi:

– Syntynyt ja kasvanut orjantappuroissa, Kettu Repo-
lainen, syntynyt ja kasvanut orjantappuroissa! Sitten hän
lähti juosta livistämään näppärästi kuin pallo.

KETTU REPOLAINEN ON KUOLLUT

Kettu Repolainen tuli niin pahalle tuulelle ajatellessaan Jänis Vemmelsäärtä, ettei tiennyt mitä tehdä. Hän oikein laihtui harmista. Eräänä päivänä käyskennellessään tietä pitkin hän tapasi Susi Hukkasen.

- Hyvää päivää, Kettu kuoma, sanoi Hukkanen.
- Päivää, Susi kuoma, vastasi Kettu Repolainen.
- Kuinka jaksaa perheesi, Kettu Repolainen?
- Kiitos kysymästä, Susi kuoma, kuinka jaksaa oma perheesi? kysyi Repolainen vuorostaan.

Pian Susi Hukkanen huomasi, etteivät Repolaisen asiat olleet tavallisella tolallaan, mutta Repolainen väitti, ettei häntä mikään vaivannut, ja naureskeli ja lörpötteli voimainsa takaa, sillä Susi Hukkanen näytti siltä kuin olisi arvannut jotakin. Mutta Susi Hukkasta ei ollut helppo vetää nenästä, ja hetken kuluttua hän alkoi kertoa Jänis Vemmelsäärestä kaikenlaisia juoruja. Huhu siitä, kuinka Jänis Vemmelsääri oli puijannut Kettu Repolaista, oli näet levinnyt naapurien keskuuteen. Näin he juttelivat

hetken aikaa, kunnes Susi Hukkanen sanoi keksineensä mainion tempun, jolla Jänis Vemmelsäären saattoi houkutella ansaan.

– Minkä? kysyi Kettu Repolainen. Silloin Susi Hukkanen sanoi, että Jänis Vemmelsäären saisi parhaiten kiinni houkuttelemalla hänet Repolaisen kotiin. Kettu Repolai-

nen, joka tunsu Jänis Vemmelsäären vanhastaan, sanoi ettei kannattaisi koettaakaan, mutta Susi Hukkanen oli itsepintainen, puhui ja vakuutti.

– Kuinka aiot saada hänet minun kotiini? kysyi Kettu Repolainen.

– Viekoittelen hänet jollain kujeella, vastasi Susi Hukkanen.

– Minkälaisella kujeella? kysyi Repolainen.

– Minä keksin kyllä kujeen, jos sinä yhdyt leikkiin. Kuulehan, sinä juokset nyt heti aika vauhtia kotiisi ja heittädyt vuoteeseen ja tekeydyt kuolleeksi. Älä hiiskahda sanaakaan ennen kuin Jänis Vemmelsääri tulee ja laskee käpälänsä päällesi, selitti Susi Hukkanen. – Ja ellet silloin syö häntä päivällisruoaksi, niin vesikellona kadotkoon Hukkanen.

Juoni tuntui hauskalta, ja Kettu Repolainen suostui. Hän vilisti siis kotiin, ja Susi Hukkanen juosta jolkutti Jänis Vemmelsäären tuvalle. Hän kolkutti oveen, kop! kop! Ei kukaan avannut. Hän kolkutti uudestaan, kop!

– Kuka siellä? kysyi Jänis Vemmelsääri.

– Ystävä, vastasi Susi Hukkanen.

– Liiat ystävät pilaavat aterian, tokaisi Jänis Vemmelsääri. – Mikäs on?

– Minä tuon huonoja uutisia, Jänis Vemmelsääri, sanoi Susi Hukkanen.

– Huonot uutiset on pian kerrottu, sanoi Jänis Vemmelsääri ja astui ovelle.

– Kettu Repolainen kuoli tänä aamuna, sanoi Susi Hukkanen.

– Missä on surupukusi, Susi Hukkanen? kysyi Vemmelsääri.

– Olen juuri menossa sitä noutamaan, sanoi Susi Hukkanen. – Poikkesin vain kertomaan uutista. Kävin juuri vähän aikaa sitten Kettu Repolaisen asunnossa ja näin hänen makaavan kankeana vuoteessaan.

Näin sanoen Susi Hukkanen juoksi tiehensä. Jänis Vemmelsääri istui ja kynsi korvallistaan, ja hetkisen tuumittuaan hän päätti lähteä Kettu Repolaisen tuvalle katsomaan millä kannalla asiat oikein olivat.

Kun Jänis Vemmelsääri lähestyi Repolaisen asuntoa, kaikki oli hiljaista ja autiota. Hän astui yhä lähemmäksi. Ei hiiskahdustakaan. Sitten hän kurkisti ikkunasta sisään, ja siinä Kettu Repolainen makasi pitkänään vuoteessa. Jänis Vemmelsääri oli puhuvinaan itseksensä.

– Ei kukaan ole tullut katsomaan Kettu Repolaista – ei edes Hiirihaukka ole tullut hautajaisiin. Toivoin, ettei Kettu Repolainen olisi kuollut, mutta kyllä hän kuolleelta näyttää. Susi Hukkanenkin on jättänyt hänet oman onnensa nojaan. Minulla on tosin kovin paljon tekemistä, mutta haluan kuitenkin istua hänen luonaan. Hän tuntuu olevan

hengetön, mutta onkohan hän oikein todella kuollut? Olen kuullut sanottavan, että kun kuollutta tullaan katsomaan, se nostaa aina toisen takajalkansa ja huutaa *vahoo!*

Kettu Repolainen makasi liikkumatta. Jänis Vemmelsääri alkoi puhua hiukan äänekkäämmin.

– Hyvin omituista! Kettu Repolainen on aivan kuolleen näköinen, mutta ei hän sittenkään ole kuollut. Kuolleet nostavat aina toisen takajalkansa ja huutavat *vahoo!*

Samassa Kettu Repolainen nosti käpäläänsä ja huusi *vahoo!* Ja Jänis Vemmelsääri lähti juosta vilistämään kuin koirat olisivat olleet hänen kintereillään.

SUSI HUKKANEN RUKOILEE

Eräänä iltana Jänis Vemmelsääri oli vieraisilla tuttavien luona. Hän ei kuitenkaan jäänyt iltapalaa syömään, vaikka häntä pyydettiin. Hän pelkäsi näet jonkun vihollisen piilevän metsässä häntä vaanimassa ja lähti siis kotiin.

Hetken aikaa käveltyään hän näki tien reunalla kauhean suuren vasun. Hän katseli tielle, ketään ei näkynyt. Hän katseli eteensä, ei näkynyt ketään. Hän katseli taakseen, katseli sivuille; ei ketään näkynyt. Hän kuunteli, kuunteli, ei kuullut hiiskaustakaan. Hän odotti, odotti, kukaan ei tullut.

Silloin Jänis Vemmelsääri astui vasun luo ja kurkisti siihen. Se oli puolillaan vihanneksia. Hän pisti käpälänsä vasuun ja sulloi jotakin suuhunsa. Sitten hän sulki silmänsä ja oli sen näköinen kuin olisi ajatellut jotakin. Hetken kuluttua hän sanoi itsekseen:

– Tämä näyttää aivan parsalta, se tuntuu parsalta, maistuu parsalta ja on parsaa, niin totta kuin elän.

Tämän sanottuaan Jänis Vemmelsääri hypähti korkealle, läjäytti kantapäänsä yhteen ja syöksyi päistikkaa

JÄNIS VEMMELSÄÄREN SEIKKAILUJA –kirjassa tapaamme pitkäkorvaisen veijarin Jänis Vemmelsäären, Kettu Repolaisen, Susi Hukkasen ja monta muuta hauskaa eläinhahmoa. Yksi eläimistä on viisas, toinen taitava, kolmas julma, neljäs hyväsydäminen...

Sadut on suomentaen kertonut J. C. Harrisin tarinoiden mukaan Anni Swan, 1875–1958 elänyt lasten- ja nuortenkirjailija, jota on kutsuttu myös satujen kuningattareksi. *Jänis Vemmelsäären seikkailuja* ilmestyi ensi kertaa vuonna 1911 ja on siis ollut sadunystävien suosiossa jo monen sukupolven ajan.

”Anni Swan on kertonut satunsa melkein kujeillen, vauhtia ja hyvää tuulta alusta loppuun”, kirjoitti Arvid Lydecken aikoinaan. Hän oli oikeassa: kirjaa on painettu tähän mennessä yli 200 000 tuhatta kappaletta.

Rakastetun satuklassikon valloittava ja humoristinen nelivärikuvitus on Riikka Jäntin käsialaa.

#kirja WWW.KIRJA.FI	 9 789510 409008 N85.2 ISBN 978-951-0-40900-8	
-------------------------------	--	---